

Staf Analytics.

Rapport:

Studiedestination Stockholm

Internationell studentmobilitet i Stockholm 2017–2018

Staf Analytics, februari 2019

Brita Lundström, Fil. Dr

Stockholms Akademiska Forum

Valhallavägen 79

114 28 Stockholm, Sverige

www.staforum.se

Under de senaste tre åren har antalet internationella studenter i Stockholm ökat med 20%, vilket innebär 1 630 fler inresande studenter. Under det senaste läsåret ökade antalet med 5% jämfört med året dessförinnan, vilket innebär att det totalt kom 9 750 inresande studenter. Detta betyder att antalet internationella studenter i Stockholm närmar sig 10 000.

För första gången sedan studieavgifterna infördes är Kina landet med flest internationella studenter i Stockholm. De tyska studenterna som under många år har varit den största, eller näst största, gruppen i Stockholm ökar också, men inte i samma takt som Kina och har därför i år placerat sig på en tredje plats.

Fler internationella studenter i Stockholm

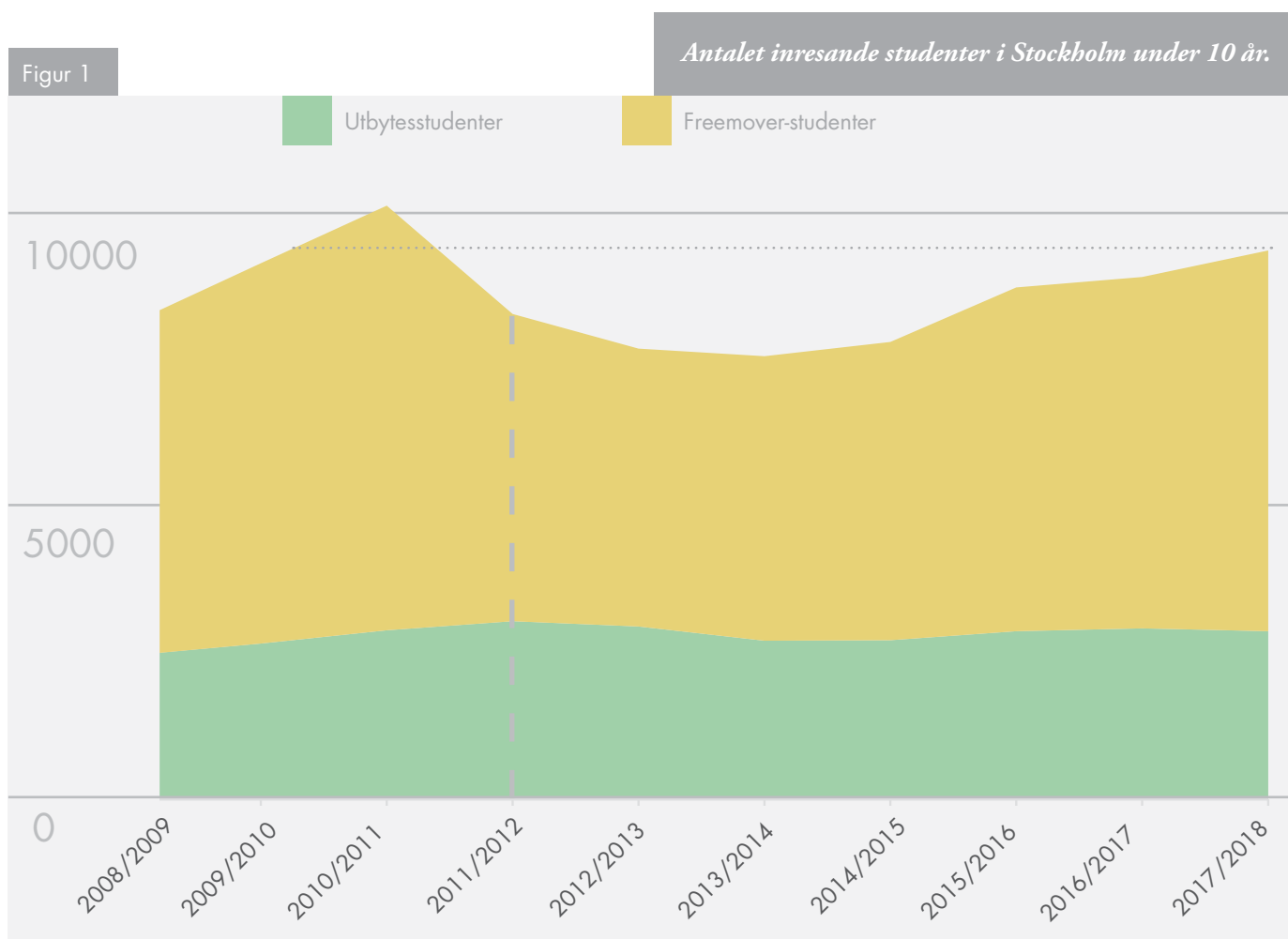
Andelen internationella studenter i Stockholm stiger och ligger nu på 11 % av samtliga registrerade studenter, jämfört med 10 % föregående år. Ökningen av antalet inresande studenter till Stockholm innebär nu att 26 % av alla internationella studenter i Sverige finns i Stockholm. Läsåret 2017/2018 studerade 9 750 internationella studenter i Stockholm vilket var en ökning med 5 % jämfört med föregående läsår. 6 767 av dessa var freemovers och 2 983 var utbytesstudenter.

Höstterminen 2011 infördes studieavgifter i Sverige för studenter från tredje land (se den streckade linjen i figur 1). Läsåret dessförinnan, alltså 2010/2011, bildades en topp då många inresande studenter ville utnyttja sista chansen att studera utan avgifter. Bortsett från den toppen, är antalet inresande studenter nu tillbaka på samma nivå som innan studieavgifterna infördes (se den prickade linjen i figur 1).

9750

+5 %

6767 FREEMOVERS
2983 UTBYTES

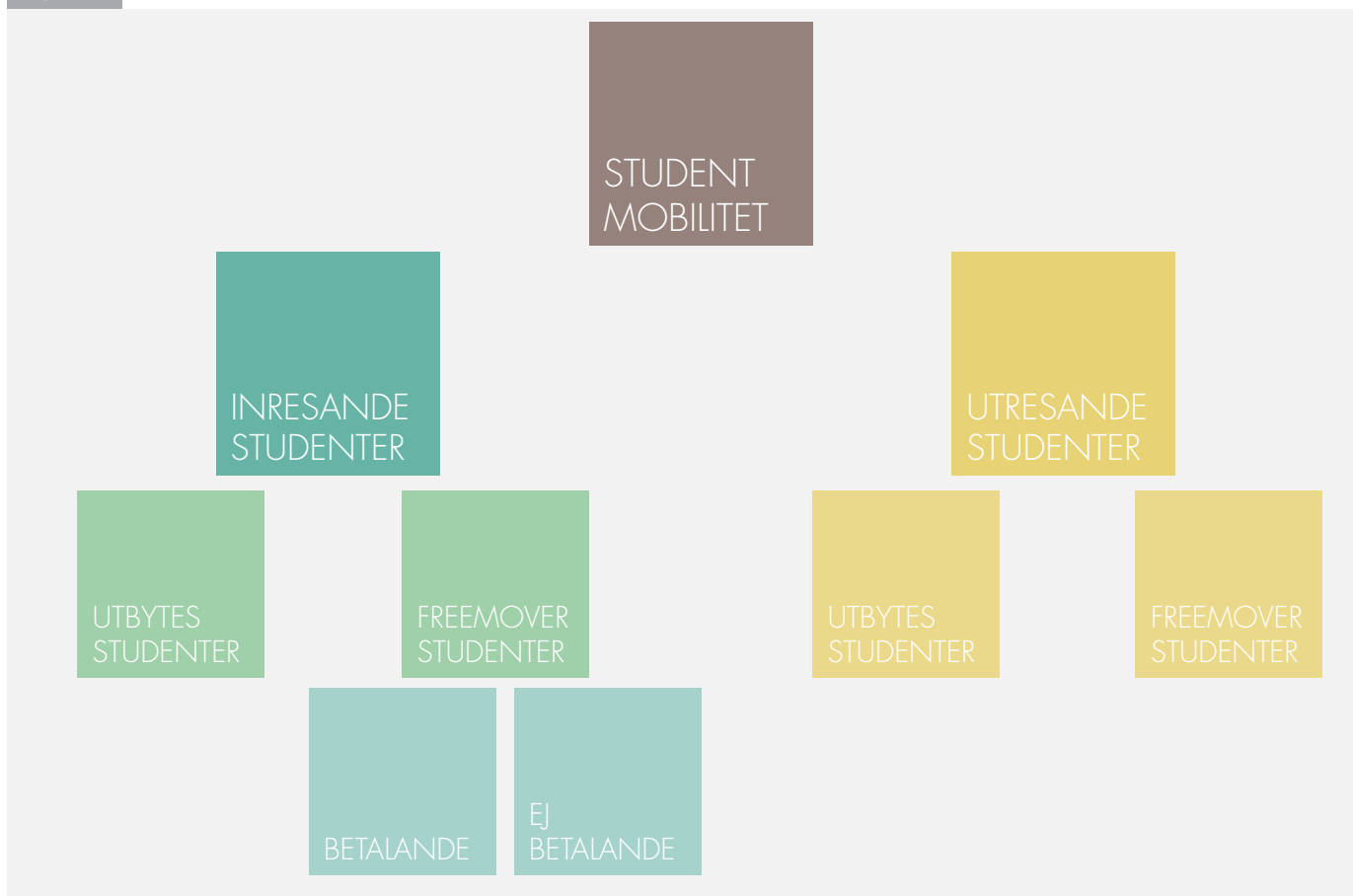

Studentmobilitetens struktur

Den internationella studentmobiliteten består av inresande och utresande studenter. I båda kategorierna finns utbytesstudenter och freemover-studenter. Utbytesstudenter är de som ingår i ett utbytesprogram för kortare eller längre tid via sin högskola. Freemover-studenter är de som ordnar sina studier helt på egen hand. Freemover-studenterna betalar studieavgifter om de kommer från tredje land (länder utanför EU/EES och Schweiz).

Studentstatistik kan redovisas på olika vis, exempelvis kan antalet studenter beräknas på antal individer eller antal helårsstudenter. På samma vis kan studentmobilitet redovisas på det totala antalet inresande studenter eller internationella studenter för första gången i svensk högskoleutbildning. Den här rapporten redovisar det totala antalet individer som studerar vid Stockholms lärosäten.

Figur 2

Kina i topp

Läsåret 2017/2018 gick de kinesiska studenterna upp i topp och blev den största enskilda internationella studentpopulationen i Stockholm med 826 studenter, vilket var en ökning med 18 % jämfört med föregående år. På andra plats låg Finland med 794 studenter. Efter att ha ökat i flera år minskade de finska studenterna (-4 %) under läsåret, men innehar ändå fortfarande en andra plats. Studenterna från Tyskland har ökat något (2 %), men inte lika mycket som Kina. Detta innebär att Tyskland med sina 774 studenter har blivit omkörda och halkat ned till tredje plats vilket är en stor förändring då de tyska studenterna har varit den största, eller näst största, studentpopulationen i Stockholm under många år. Frankrike ligger på en oförändrad fjärde plats med 482 studenter. Som femte nation ligger Indien

med 385 studenter, vilket innebär att de ökat med 16 % jämfört med föregående år. De fem följande nationerna är: Italien (362, +7 %), Spanien (339, +14 %), Grekland (275, +2 %), USA (275, -1 %) och Nederländerna (222, -13 %).

Det skiljer sig åt mellan olika lärosäten vilka studentgrupper som är störst. Vid Handelshögskolan i Stockholm är den tyska gruppen störst medan det vid KTH är kineserna som utgör den största gruppen. Vid både Stockholms universitet och Karolinska Institutet är istället de finska studenterna flest. Vid Karolinska Institutet utgör de finska studenterna så mycket som 18 % av samtliga inresande studenter.

Läsåret 2017/2018 var de inresande studenterna från Kina den största gruppen vid lärosätena i Stockholm. Här tillsammans med de andra nio största grupperna.

Figur 3

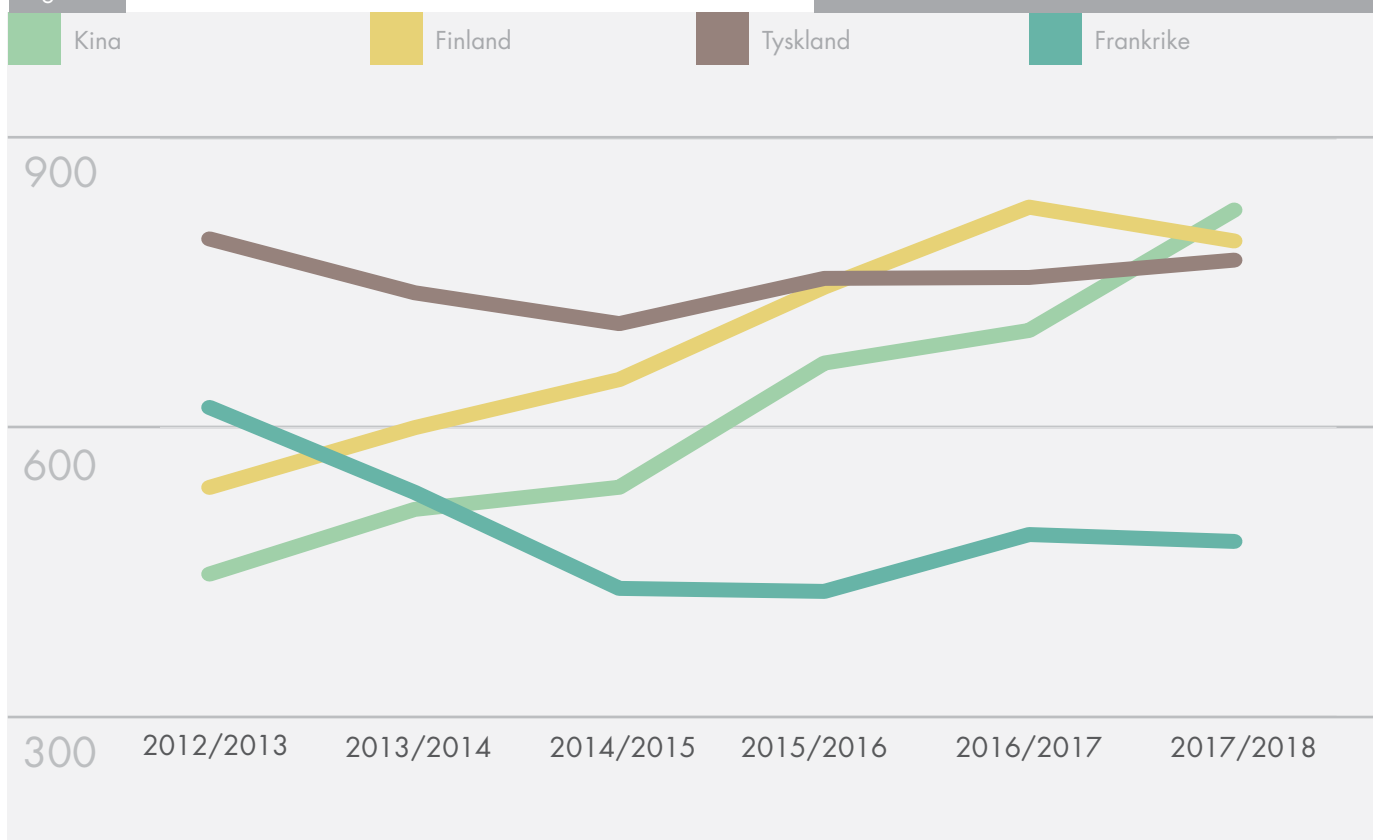
Kina	Finland	Tyskland	Frankrike	Indien	Italien	Spanien	Grekland	USA	Nederländerna
826	794	774	482	385	362	339	275	275	222

+18%

KINESISKA
STUDENTER

Förändring i antal studenter under de senaste fem åren för de fyra största internationella studentgrupperna i Stockholm.

Figur 4

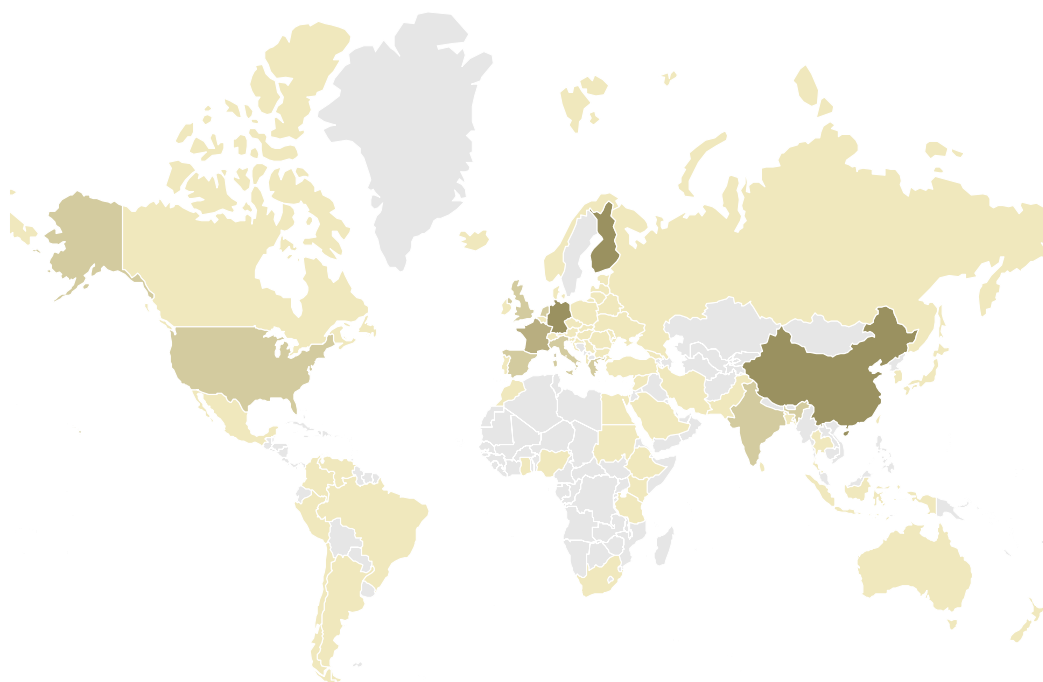

Fler freemovers än utbytesstudenter

Av de inresande studenterna är freemover-studenterna flest i antal, och utgör 69 % av samtliga inresande studenter. Bland freemover-studenterna finns både betalande och icke-betalande studenter och den fördelningen ser mycket olika ut mellan olika lärosäten. Vid Stockholms universitet är 10 % av freemover-studenterna betalande. Vid KTH är så många som 42 % av freemover-studenterna betalande. Studieavgifterna vid Stockholms universitet ligger på 180 000–280 000 SEK för ett masterprogram (120 poäng). Studieavgiften på de flesta masterprogrammen (120 poäng) vid KTH är 310 000 SEK, medan avgiften på masterprogrammet i arkitektur (120 poäng), vid samma universitet är 520 000 SEK.

De inresande studenterna kommer från stora delar av världen. 58 % kommer från EES-länder och 3 % från övriga Europa. 27 % av studenterna kommer från Asien, 5 % från Nordamerika, 3 % från Afrika och 2 % från Sydamerika respektive Oceanien.

Figur 5

Kineser och indier studerar teknik

Nästan 60 % av alla kinesiska studenter i Stockholm läser vid KTH. De kinesiska studenterna är också till största del freemover-studenter (78 %). I den nationella statistiken som kartlägger samtliga lärosäten i Sverige så är 60 % av de kinesiska studenterna kvinnor. Exakt vad de läser går inte att utläsa ur den källan, men för att få en fingervisning kan vi istället titta på antagningsstatistik för internationellt sökta masterprogram inför höstterminen 2017. Om de som blivit antagna sedan utnyttjat möjligheten att komma till Stockholm och studera vet vi dock inte utifrån det underlaget. Masterprogrammen *Inbyggda system*, *Information och nätverksteknologi*, *Maskininlärning*, *Kommunikationssystem* och *Arkitektur*, samtliga vid KTH, var de med flest antagna från Kina.

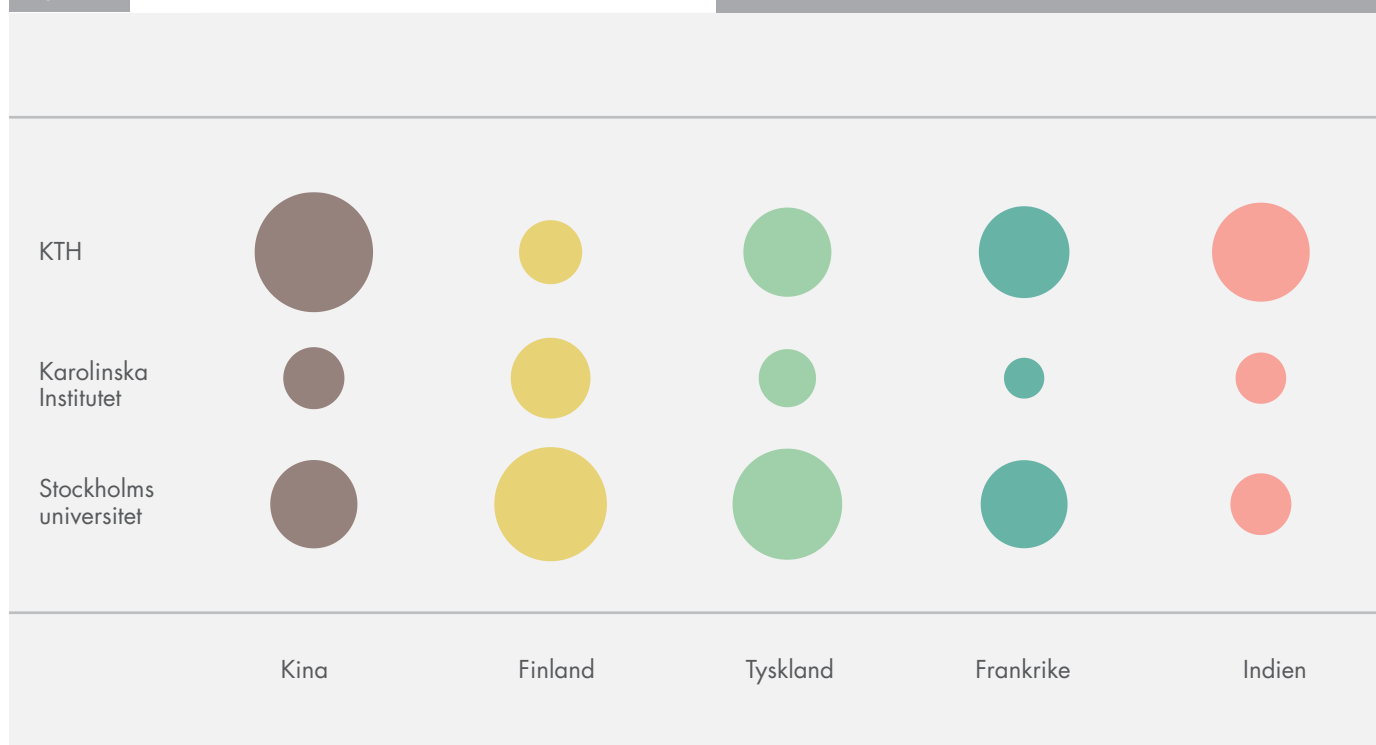
Av alla finska studenter i Stockholm studerade 50 % vid Stockholms universitet. De finska studenterna var till 90 %

freemover-studenter. I den finska gruppen är kvinnorna i majoritet (72 %). Av de tyska studenterna studerar 50 % vid Stockholms universitet, och fördelningen mellan freemover-studenter och utbytesstudenter är helt jämn. Även fördelningen mellan könen är jämn. En jämn könsfördelning gäller också för de franska studenterna. Av dem studerar 47 % vid KTH och 42 % vid Stockholms universitet. Av de franska studenterna är 62 % utbytesstudenter.

Av de indiska studenterna studerar 74 % vid KTH. Majoriteten (95 %) av samtliga indiska studenter i Stockholm är freemover-studenter. I de nationella siffrorna är 24 % av de indiska studenterna kvinnor. I antagningsstatistiken var masterprogrammen *Industriell produktion*, *Industriell produktutveckling*, *Hållbar energiteknik* och *Inbyggda system*, vid KTH samt *Data- och systemvetenskap* vid Stockholms universitet de med flest antagna från Indien.

Vid KTH är den största invresande studentgruppen från Kina, följt av Indien. Vid Karolinska Institutet är den största gruppen från Finland följt av Kina. Även vid Stockholms universitet är den största gruppen från Finland, följt av Tyskland.

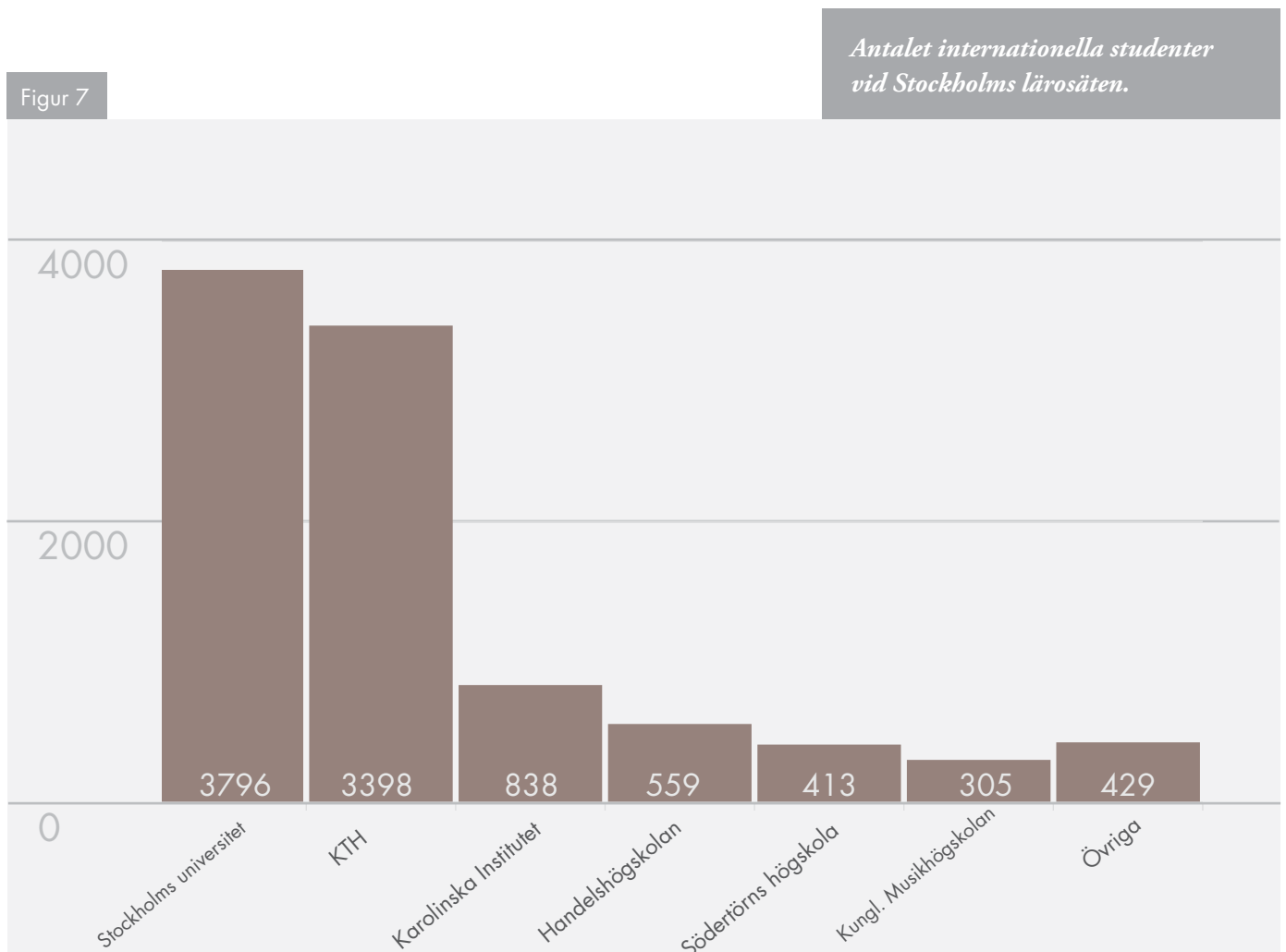
Figur 6

KTH ökar mest

Det är framförallt antalet inresande studenter vid KTH som ökat (+11 %) jämfört med föregående läsår. KTH hade 3 398 studenter, medan Stockholms universitet som har flest internationella studenter hade 3 796. Vid KTH är andelen inresande studenter 21 %, något som där ökat med 3 %. Även vid Handelshögskolan i Stockholm har andelen inresande studenter ökat med 3 % och ligger nu på 30 % av samtliga studenter, vilket är den högsta andelen bland lärosätena i Stockholm. Även Kungl. Musikhögskolan i

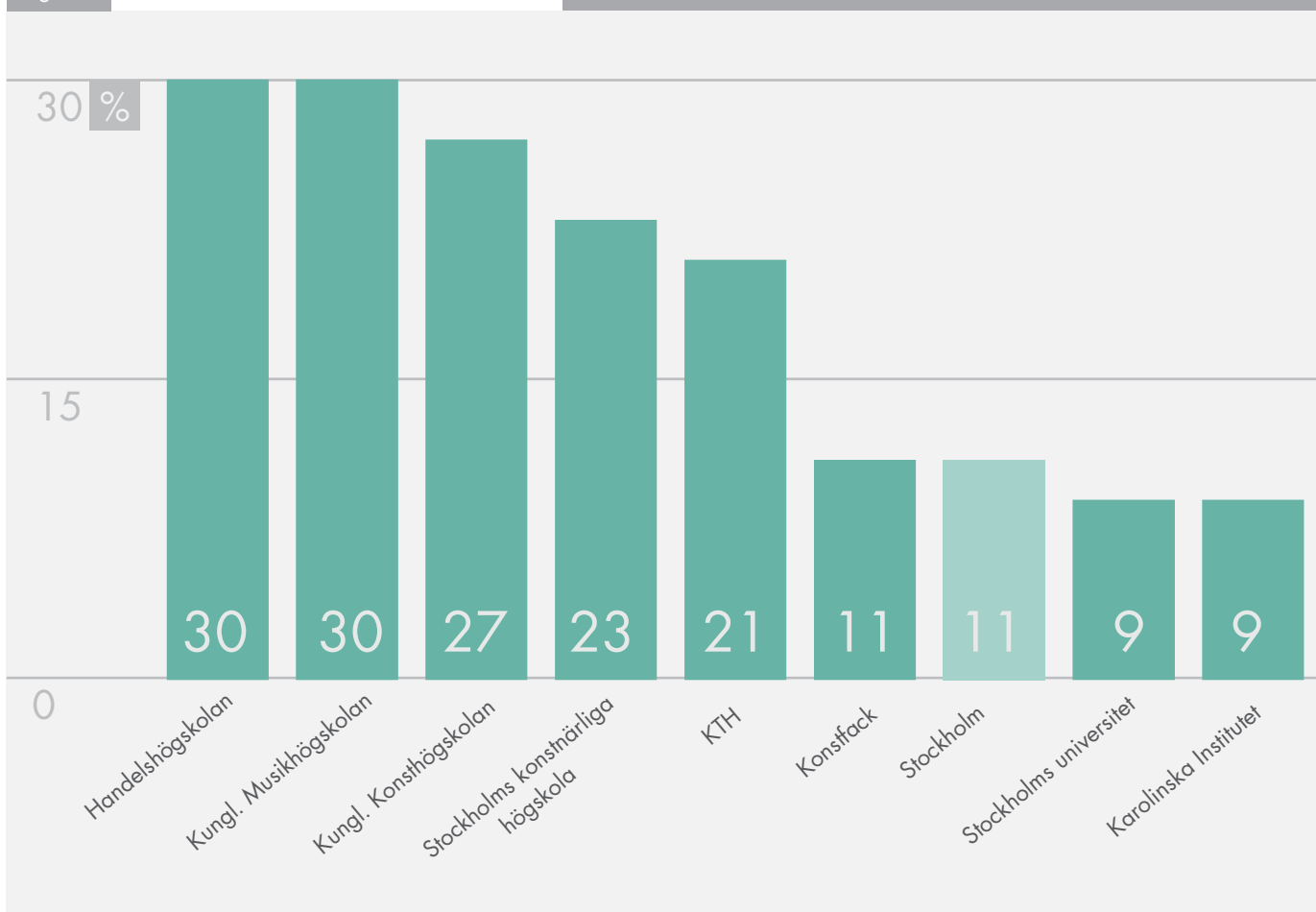
Stockholm hade under läsåret 2017/2018 en andel av 30 % inresande studenter. KMH:s andel inresande studenter skiftar dock ganska kraftigt och har tidigare varit knuten till enskilda kurser, som i vissa fall varit distansutbildningar där studenterna inte befunnit sig i Stockholm men rent tekniskt registrerats som inresande studenter.

Handelshögskolan i Stockholm har högst andel internationella studenter, följt av tre av de konstnärliga högskolorna i Stockholm. Räknat på alla studenter i Stockholm utgör de internationella studenterna 11 %.

Figur 8

Storbritannien tappar studenter

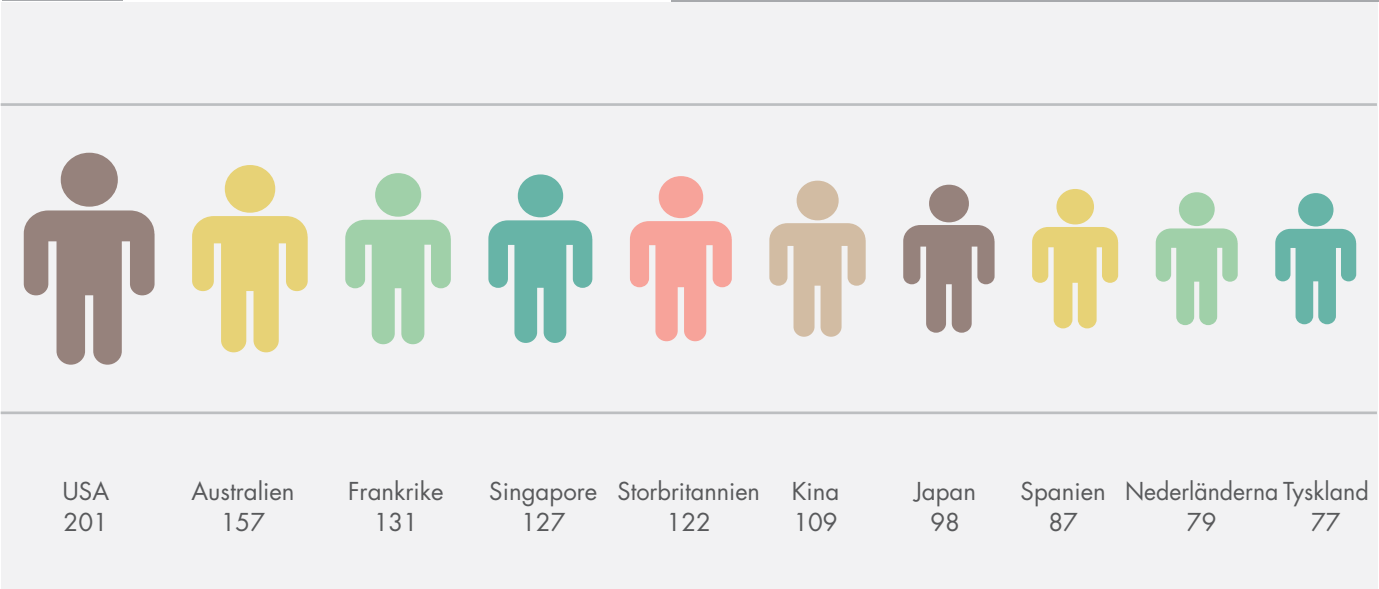
Bland de utresande utbytesstudenterna syns en dramatisk förändring: Storbritannien som destination minskar tydligt vilket inte kan tolkas på annat vis än att det är en oro för Brexit som drabbar studentmobiliteten. Storbritannien har under många år varit, näst efter USA, den populäraste destinationen. Under läsåret 2017/2018 sjönk Storbritannien till femte plats och Australien tog istället platsen som näst populäraste destination. Nu är rangordningen således USA (201, +21 %), Australien (157, +20 %), Frankrike (131, -1 %), Singapore (127, -5 %), Storbritannien (122, -16 %). Det sammanlagda antalet utresande utbytesstudenter är oförändrat jämfört med föregående läsår och ligger på 1

894 studenter. Detta betyder att obalansen mellan inresande (2 983) och utresande (1 894) utbytesstudenter består. Som tidigare är det också flest studenter från Stockholms universitet och KTH som reser ut.

Under läsåret 2017/2018 var det dock bara cirka 2 % av alla studenter vid Stockholms lärosäten som utnyttjade möjligheten att åka på utbyte. Samma siffra gäller för hela landet. Vid Handelshögskolan i Stockholm utnyttjade dock 18 % av studenterna möjligheten att läsa utomlands. Vid KTH och Konstfack utnyttjade 5 % av studenterna möjligheten att studera utomlands under läsåret.

Antalet utresande utbytesstudenter från Stockholms lärosäten är oförändrat jämfört med föregående år. En dramatisk skillnad är att Storbritannien som studie-destination har sjunkit från andra till femte plats.

Figur 9

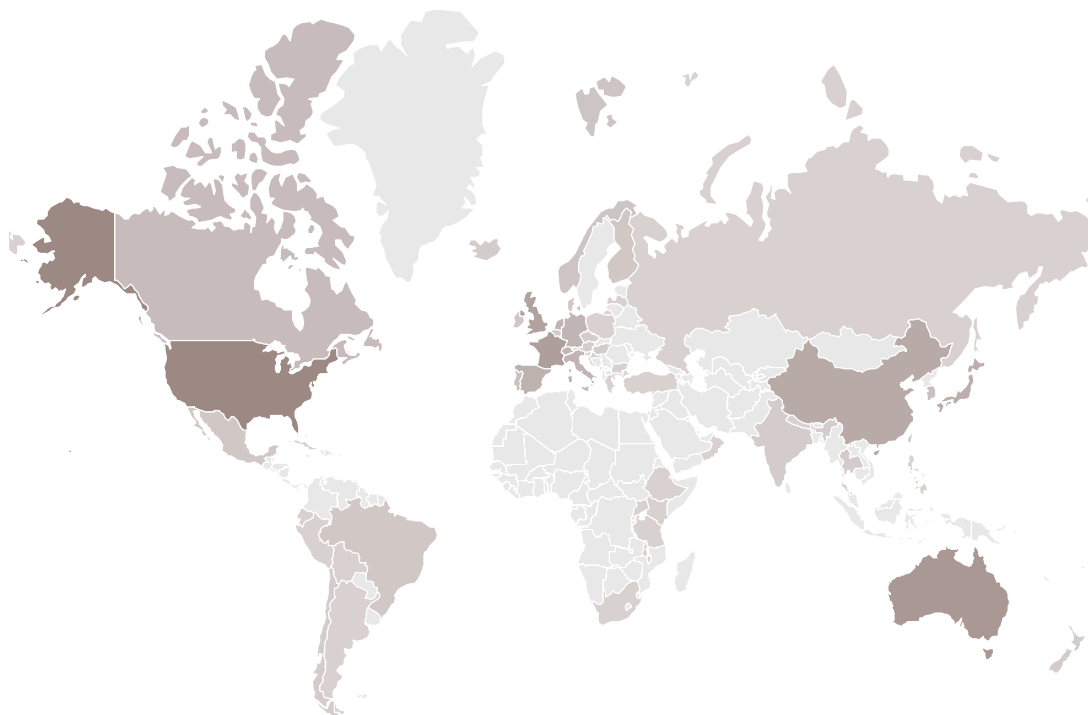

HANDELSHÖGSKOLAN

18% UTRESANDE STUDENTER

Under läsåret 2017/2018 reste 1 894 studenter från Stockholms lärosäten på utbyte utomlands. Framförallt reste dessa till engelskspråkiga destinationer.

Figur 10

Färre utresande freemovers

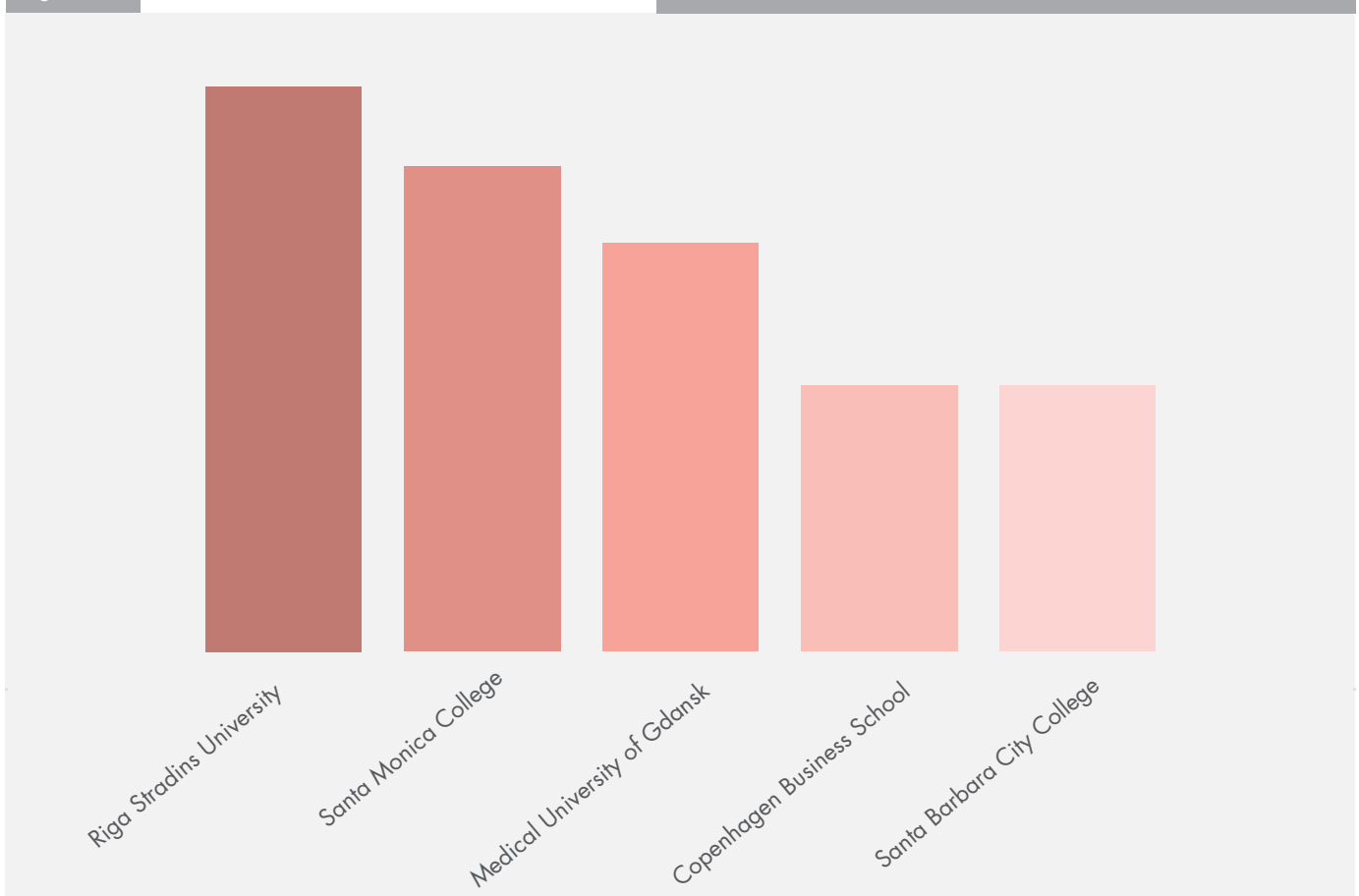
Antalet utresande freemovers, alltså personer från Stockholms län som ordnat sina egna högskolestudier utomlands, har minskat (-4 %) jämfört med läsåret 2016/2017. Dessa siffror är baserade på hur många personer som tagit studielån för utlandsstudier från Centrala Studiestödsnämnden. Under läsåret 2017/2018 var det enligt dessa siffror 4 766 personer folkbokförda i Stockholms län som studerade utomlands. Förändringen som sågs bland utbytesstudenterna, att Storbritannien minskade i popularitet, är inte lika tydlig bland freemover-studenterna. Storbritannien minskar men det gör även USA. Storbritannien minskar med -3 % och USA minskar med så mycket som -15 %. Minskningen för dessa länder sker för andra året i rad, vilket innebär att USA minskat med så mycket som -26 % och Storbritannien med -17 % under två år. Trots nedgången är USA (med 1 182 studenter) och Storbritannien (1 164 studenter) de ojämförigt största destinationerna bland freemover-studenter

från Stockholms län. Därefter kommer Polen (382), Australien (280), Lettland (156), Nederländerna (135), Spanien (134), Danmark (133), Tyskland (128) och Frankrike (83).

Läkarutbildning är fortfarande utan konkurrens det mest populära programmet att studera utomlands. Detta är också orsaken till att Polen och Lettland hamnar så högt bland studiedestinationer. Antalet personer från Stockholms län som studerar till läkare utomlands har till och med ökat. Under läsåret var det 698 personer. De studerade bland annat vid Riga Stradins University i Lettland (155 personer), Medical University of Gdansk (112 personer) och Wrocław Medical University (64 personer), båda i Polen. Efter läkarprogrammet är olika typer av ekonomiprogram de mest attraktiva och här är Copenhagen Business School i Danmark det utländska universitet som är mest populärt.

Figur 11

De fem utländska universitet med flest freemover-studenter från Stockholms län.

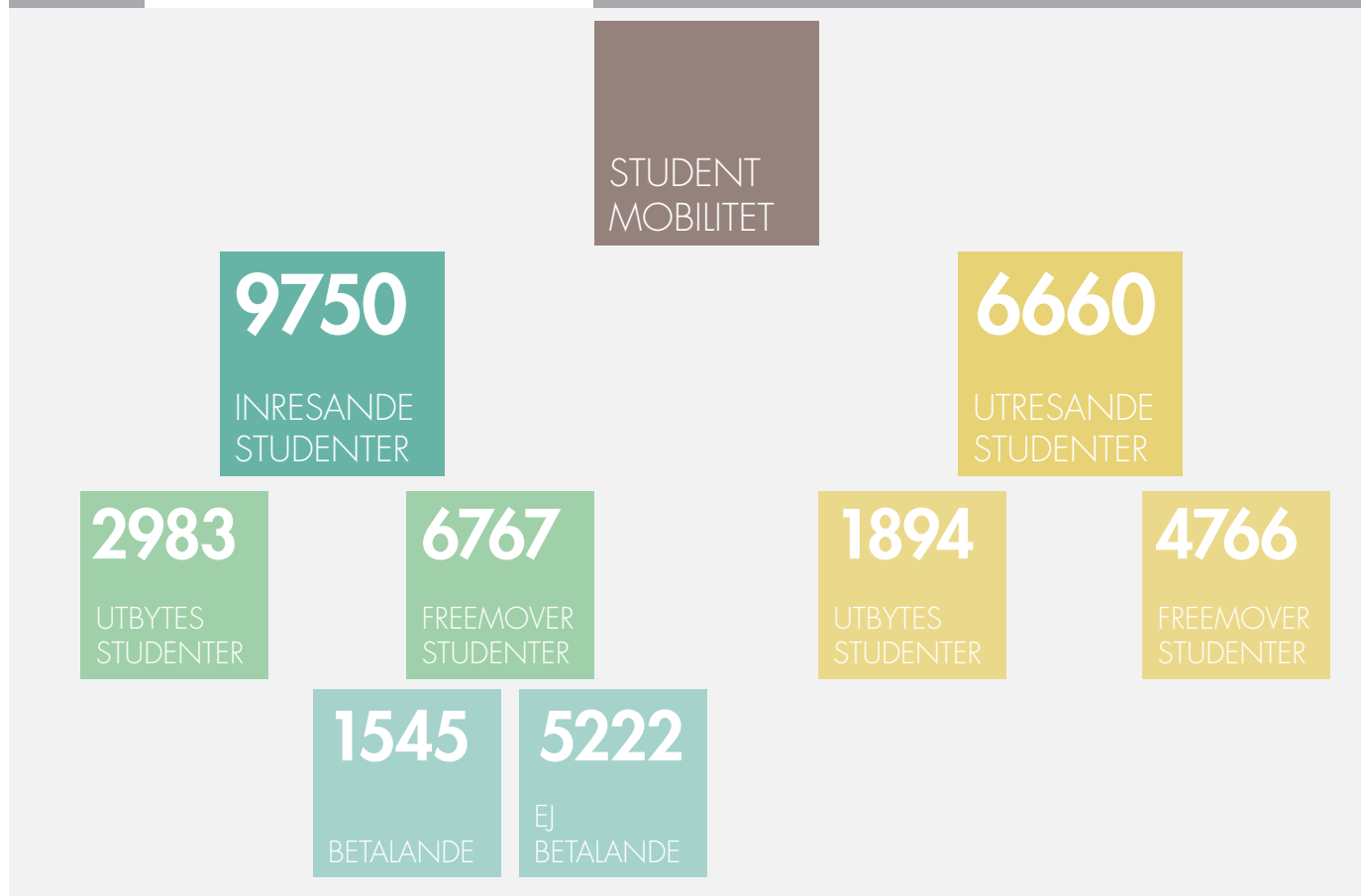
Avslutning

Avslutningsvis kan konstateras att intresset för Stockholm som studiedestination ökar och antalet inresande studenter närmar sig 10 000. Bakom ökningen ligger strategiskt arbete som innefattar samarbeten med prestigefyllda internationella universitet och marknadsföring. Antalet utbytesstudenter ligger i stort sett oförändrat, såväl de inresande som de utresande, samtidigt som kvaliteten på utbytena har höjts. Lärosätena har rensat bland sina utbytesavtal och behållit dem där kvalitet och infrastruktur fungerat för lärosäte och studenter. Arbetet med att rekrytera freemover-studenter har också blivit mer strategiskt då enskilda lärosäten riktar in sig på prioriterade marknader. Flera lärosäten erbjuder

också gemensamma program med utländska universitet, så kallade dual degree-program, där studenten tillbringar ett år i Stockholm och ett år vid det utländska universitetet som ingår och resultatet blir en dubbel examen. Det populära masterprogrammet Inbyggda system vid KTH är ett exempel på detta och är ett samarbete med University of Electronic Science and Technology of China (UESTC), i Kina samt med Khalifa University i Förenade Arabemiraten. Handelshögskolan i Stockholm erbjuder double degree-program tillsammans med Bocconi University i Milano, Italien, University of St. Gallen i Schweiz och Sciences Po i Paris, Frankrike.

Figur 12

Antalet inresande studenter till Stockholm är fler än de utresande. Bland de inresande studenterna är 69 % freemover-studenter varav 23 % betalande. Bland de utresande är 28 % studenter som åker på utbyte via sitt universitet och 72 % har ordnat sina studier på egen hand.

Fördjupning:

Globala flöden

Hur förhåller sig då den internationella studentmobiliteten i Stockholm och Sverige i relation till de globala studentflödena? Finns det några internationella mönster? Den globala studentmobiliteten styrs av både historiska, kulturella och politiska logiker. Utbildningssociologen Mikael Börjesson vid Uppsala universitet, har strukturerat de internationella flödena utifrån tre geografiska poler. Den första är Stilla-havs-polen som domineras av de anglosaxiska länderna USA, Australien och Storbritannien. Hit kommer de största flödena av asiatiska studenter trots höga studieavgifter. Den andra polen är den europeiska polen som bygger på en närhetsprincip och en politisk tanke om europeisk samhörighet. Europeiska studenter väljer i första hand andra europeiska länder som studiedestination. Inom den europeiska polen syns därutöver hur de olika språkklustren påverkar flödena. Exempelvis så har Sverige-Finland och Sverige-Danmark-Norge hög mobilitet mellan länderna. På samma vis ser det ut mellan Tyskland-Österrike-Schweiz och Nederländerna-Belgien. Den tredje polen präglas av gamla koloniala band och kallas för den fransk/iberiska polen. Flödena från Afrika och Latinamerika går i hög utsträckning till Frankrike, Spanien och viss mån till Portugal. I många av de tidigare franska kolonierna är naturligtvis språket en viktig gemensam nämnare, men även skolsystemen är ofta uppbyggda efter fransk modell.

I Börjessons modell placerar sig Sverige precis i skärningspunkten mellan Stilla-havs-polen och den europeiska polen vilket betyder att Sverige drar till sig såväl asiatiska som europeiska studenter, men i mindre utsträckning afrikanska och latinamerikanska studenter. (Börjesson, Mikael, 2017: "The Global Space of International Students" in *Journal of Ethnicity and Migration Studies*, vol. 43, issue 8, 1256-1275.) Modellen utgår från studentflödena 2010 men även om det är några år sedan är modellen fortfarande giltig. Givetvis finns mycket som kan förändra flödena men många andra faktorer är också starkt befästa som geografiska, kulturella och historiska band.

Modellen visar sig giltig när vi tittar på Sveriges popularitet bland internationella studenter jämfört med andra länder. Det går att konstatera att även om Sverige bara tar emot en bråkdel av alla studenter från Kina och Indien så är Sverige ändå bland de populäraste destinationerna inom EU/EES för dessa studenter. Bland kineserna ligger bara Storbritannien, Frankrike och Italien före Sverige bland EU-länderna. Samma rangordning gäller för studenter från Indien. Dessa siffror bygger på den senaste statistiken från UNESCO, *Global Flow of Tertiary-Level Students*, och är siffror från 2016 och 2017. I statistiken finns dock inte Tyskland och

Nederländerna med, vilket är en svaghet då länderna har många likheter med Sverige och på många sätt hör till våra största konkurrenter.

I en rapport *International student mobility in 2027: Local investment, global outcomes*, från British Council (januari 2018), prognosticeras de tio största tillväxtmarknaderna av utresande studenter fram till 2027. Dessa är Kina, Indien, Pakistan, Nigeria, Bangladesh, Saudiarabien, Frankrike, Nepal, Indonesien och Kenya. Stockholm och Sverige är redan väletablerade studiedestinationer i Kina och Indien och antalet inresande studenter från dessa länder ökar stabilt. Att Sverige ändå bara tar emot några promille av alla utresande studenter från Kina (2,8 ‰) och Indien (5,5 ‰) visar hur många internationellt mobila studenter från Indien och Kina det finns och att potentialen är stor. Inresande studenter i Stockholm från Pakistan har sjunkit något och studenter från Bangladesh har ökat något under läsåret. Bangladesh är också ett av de länder som Sverige valt ut för långsiktigt utvecklingsarbete, där bland annat stipendieprogram ingår. De utresande studenterna från Pakistan väljer i första hand de stora engelsktalande studiedestinationerna USA, Storbritannien och Australien och sedan länder i Sydostasien och Mellanöstern, men bland EU-länder ligger Sverige på tredje plats. Bland utresande studenter från Bangladesh ligger Sverige bara efter Storbritannien bland EU-länder. I Nigeria och Kenya däremot ligger Sverige långt ner på listan av studiedestinationer. Sverige ligger också efter både Finland och Norge i Nigeria och i Kenyas fall även efter Danmark. Detsamma gäller de utresande studenterna från Nepal – Sverige ligger sist bland de nordiska länderna.

Således ligger Sverige bra till bland många länder, men det finns stor förbättringspotential i att attrahera fler studenter från exempelvis USA och Storbritannien, då Sverige tar emot färre studenter från dessa länder än vad Danmark gör.

Källor: *Internationell studentmobilitet*, UKÄ:s statistikdatabas, Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Statistik från Centrala Studiestödsnämnden (CSN). UNESCO:s webbpublicerade statistik, *Global Flow of Tertiary-Level Students*. Rapporten *International student mobility to 2027: Local investment, global outcomes*, British Council (januari 2018). Börjesson, Mikael, 2017: "The Global Space of International Students" i *Journal of Ethnicity and Migration Studies*, vol. 43, issue 8, 1256–1275.) Staf Analytics egna rapporter *Internationell studentmobilitet i Stockholm* från tidigare år.

Staf.

Stockholms Akademiska Forum